

Azonosító jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETSÉGI VIZSGA • 2005. november 5.

FIZIKA

KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2005. november 5., 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 120 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

A feladatlap megoldásához 120 perc áll rendelkezésére.

Olvassa el figyelmesen a feladatok előtti utasításokat, és gondosan ossza be idejét!

A feladatokat tetszőleges sorrendben oldhatja meg.

Használható segédeszközök: zsebszámológép, függvénytáblázat.

Ha valamelyik feladat megoldásához nem elég a rendelkezésre álló hely, kérjen pótlapot. A pótlapon tüntesse fel a feladat sorszámát is.

Itt jelölje be, hogy a 3/A és a 3/B feladatok közül melyiket választotta (azaz melyiknek az értékelését kéri):

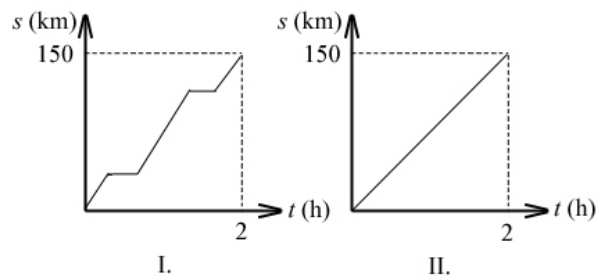
3/

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ELSŐ RÉSZ

Az alábbi kérdésekre adott válaszlehetőségek közül pontosan egy a jó. Írja be ennek a válasznak a betűjelét a jobboldali fehér négyzetbe! (Ha szükséges, számításokkal ellenőrizze az eredményt!)

- 1. A grafikonok két jármű mozgásáról készültek. Melyik tett meg nagyobb utat a grafikonon ábrázolt idő alatt?**

- A) Az I. számú.
 B) A II. számú.
 C) Egyenlő utat tettek meg.

2 pont	
--------	--

- 2. Hogyan változik a teljesítményünk, ha háromszor annyi munkát háromszor annyi idő alatt végzünk el?**

- A) Nem változik.
 B) Háromszorosára nő.
 C) Kilencszeresére nő.

2 pont	
--------	--

- 3. A réz fajhője háromszorosa az óloménak. Azonos tömegű rézcső és ólomcső hőmérsékletét melegítéssel azonos mértékben megnöveljük. Mit mondhatunk a melegítéshez szükséges hőről?**

- A) A rézcső melegítéséhez háromszor akkor hő szükséges, mint az óloméhoz.
 B) Az ólomcső melegítéséhez háromszor akkora hő szükséges, mint a rézéhez.
 C) A két cső melegítéséhez azonos nagyságú hő szükséges.

2 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. A radioaktív ^{14}C atommagok hány százaléka bomlik el a felezési idő kétszerese alatt?

- A) 75%
 B) 50%
 C) 25%

2 pont	
--------	--

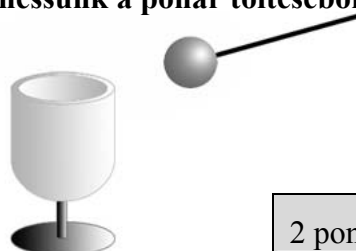
5. Mi a feltétele egy test gyorsuló mozgásának?

- A) A testre ne hasson semmilyen fékezőerő (pl. súrlódási erő).
 B) A test sebességének iránya megegyezzen a rá ható erők eredőjének irányával.
 C) A testre ható erők eredője *ne* legyen 0.

2 pont	
--------	--

6. Egy szigetelő lábon álló, elektromosan töltött fém pohárról töltést szeretnénk levenni. E célból egy szigetelő nyélre erősített, töltetlen fémgolyót érintünk a pohárhoz. Hová érintjük a fémgolyót, hogy levehessünk a pohár töltéséből?

- A) A fém pohár belső felületéhez.
 B) A fém pohár külső felületéhez.
 C) Mindegy, hová érintjük a fémgolyót.

2 pont	
--------	--

7. Két test azonos szögsebességgel egyenletes körmozgást végez. Melyik állítás helyes?

- A) A két test fordulatszáma biztosan egyenlő.
 B) A két test kerületi sebessége biztosan egyenlő.
 C) A két test centripetális gyorsulása biztosan egyenlő.

2 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Az alábbi állítások hullámjelenségekre vonatkoznak. Melyik állítás *hamis*?

- A) A polarizáció transzverzális és longitudinális hullámok esetében is tapasztalható jelenség.
B) Az interferencia jelensége hullámok találkozásakor jön létre.
C) Az elhajlás jelensége a hullámoknak a hullámhosszokkal összemérhető réseken, akadályokon történő áthaladásakor figyelhető meg.

2 pont

9. Az alábbi jelenségek közül melyik magyarázható a fény részecsketermészetével?

- A) Az elhajlás.
B) A polarizáció.
C) A fényelektromos hatás.

2 pont

10. Az alábbi jelenségek közül melyik értelmezhető a hőmozgás fogalmával?

- A) A fűtőtest fölött a levegő felfelé áramlik.
B) A nyitott üvegben lévő kölni szagát egy idő után a szoba távolabbi részében is érezzük.
C) Nyári reggeleken a szél a hűvösebb tenger felől a melegebb szárazföld felé fúj.

2 pont

11. A visszafelé lejátszott filmeket azért tartjuk mulatságosnak, mert olyan jelenségeket mutatnak, melyek a valóságban sohasem történnek meg (pl. az összetört pohár nem áll össze egészé). Melyik fontos törvénnyel függ össze ez a tapasztalat a folyamatok irányáról?

- A) A termodinamika I. főtétele.
B) A termodinamika II. főtétele.
C) Az energiamegmaradás törvénye.

2 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. Miért hajnalban keletkezik a harmat?

- A) Mert a talajban lévő víz ekkor párolog a legerősebben.
 B) Mert a növények ekkor párologtatják el a legtöbb vizet.
 C) Mert ekkor hűl le annyira a levegő, hogy a benne lévő pára lecsapódjon.

2 pont	
--------	--

13. A személyautó első helyzetjelző lámpájának ellenállása $37,5 \Omega$. Az akkumulátor feszültsége 12 V . Mekkora erősségű áram halad át a lámpán működés közben?

- A) $0,32 \text{ A}$.
 B) $3,125 \text{ A}$.
 C) $4,5 \text{ A}$.

2 pont	
--------	--

14. Két azonos ellenállást egyszer sorosan, egyszer párhuzamosan kapcsolunk ugyanarra a feszültségforrásra. Melyik esetben lesz nagyobb az ellenálláson felszabaduló összteljesítmény?

- A) Ha sorba kötjük őket.
 B) Ha párhuzamosan kötjük őket.
 C) Mindkét esetben ugyanannyi az összteljesítmény.

2 pont	
--------	--

15. Hány neutron van az ${}_{92}^{236}\text{U}$ izotóp atommagjában?

- A) 144
 B) 236
 C) 328

2 pont	
--------	--

16. Melyik sugárzás elektromosan semleges?

- A) Az α -sugárzás.
 B) A β -sugárzás.
 C) A γ -sugárzás.

2 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

17. Melyik leírás adja meg helyesen a transzformátor működését?

- A) Ahányszor nagyobb a szekunder tekercs ohmos ellenállása a primer tekercsénél, annyszor nagyobb a szekunder feszültség a primer feszültségnél.
- B) A primer tekercsben folyó váltakozó áram változó mágneses mezője hatására indukálódik feszültség a szekunder tekercsben.
- C) A transzformátorban a vasmag biztosítja az elektromos összeköttetést a primer és szekunder tekercs között.

2 pont

18. Az orvosi diagnosztikában alkalmazott endoszkóp fontos eleme a fényvezető kábel. Milyen elven működik?

- A) A fényvezető kábel falán egy tükröző bevonat van.
- B) A fényvezető kábelt fényelnyelő réteggel vonják be.
- C) A fény a kábel falán teljes visszaverődést szenved.

2 pont

19. A Földön egy test gravitációs gyorsulásának értéke független a test tömegétől. Igaz-e ez más égitesteken is?

- A) Igen.
- B) Nem.
- C) Csak a Földhöz hasonló tömegű és méretű égitesteken igaz.

2 pont

20. A mai technika lehetővé teszi, hogy a csillagászati megfigyeléseket Föld körüli pályán keringő távcsővel végezzék. Mi ennek az előnye?

- A) A távcső sokkal közelebb van a csillagokhoz, ezért azok jobban láthatóak.
- B) A megfigyeléseket nem zavarja a Föld légköre.
- C) A távcsövet pontosabban lehet a megfigyelt célra irányítani.

2 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

MÁSODIK RÉSZ

Oldja meg a következő feladatokat! Megállapításait – a feladattól függően – szövegesen, rajzzal vagy számítással indokolja is! Ügyeljen arra is, hogy a használt jelölések egyértelműek legyenek!

1. A fémezüstből megvilágítás hatására kilépő elektron kilépési munkája 0,69 aJ.

- a) Legalább mekkora legyen annak a fénynek a frekvenciája, amelynek hatására az elektron kiléphet az ezüst felületéről? (A Planck-állandó értéke $6,63 \cdot 10^{-34}$ Js.)
- b) Milyen fényről lehet szó: infravörös, látható vagy ultraibolya fényről?

a)	b)	Összesen
10 pont	3 pont	13 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Egy üzemi feszültségen működő elektromos merülőforralóval (feszültség 230 V, áramerősség 2 A) melegítenek 12 percen át 4 liter vizet (a víz fajhője 4200 J/kg K).

- a) Hány forintba kerül a vízmelegítés, ha 1 kWh elektromos energia ára 32,20 Ft?
- b) Mennyi lesz a víz hőmérséklete a melegítés végén, ha a melegítés hatásfoka 90%, és kezdetben a víz hőmérséklete 20 °C volt?

a)	b)	Összesen
9 pont	10 pont	19 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A 3/A és a 3/B feladatok közül csak az egyiket kell megoldania. A címlap belső oldalán jelölje be, hogy melyik feladatot választotta!

3/A Fizikaórán a tanulóknak egy rugó D rugóállandóját kellett meghatározniuk. Ezért azt mérték, hogy az ismeretlen rugóállandójú rugó Δx megnyúlását mekkora F erő hozza létre. A mérési adatok a táblázatban láthatók.

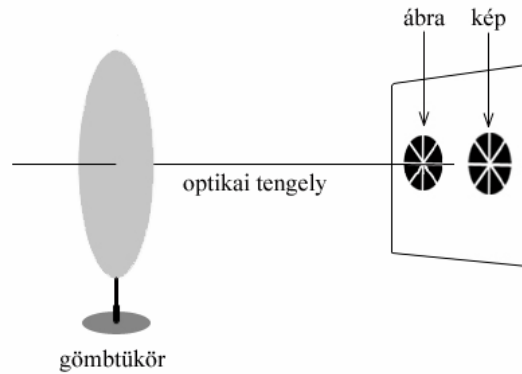
Δx (m)	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,06	0,07
F (N)	0,12	0,256	0,38	0,51	0,63	0,76	0,89

- a) Igazolja, hogy a mérési eredmények megfelelnek az erő és a megnyúlás közötti ismert összefüggésnek!
- b) Az adatok alapján határozza meg a rugóállandó értékét!
- c) Állapítsa meg, hogy mekkora munkavégzéssel lehet a rugó megnyúlását 3 cm-ről 7 cm-re növelni!

a)	b)	c)	Összesen
9 pont	3 pont	6 pont	18 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3/B Egy fehér papírlapra egy ábrát rajzolunk, majd a jól megvilágított lapot egy 20 cm fókusztávolságú gömbtükrök elé helyezzük. A lapot addig mozgatjuk az optikai tengely mentén, míg az általunk rajzolt ábra mellett megjelenik annak éles képe.

- a) Homorú vagy domború gömbtükröt használtunk-e?
- b) Helyesen mutatja-e a létrejött képet a rajz, vagyis a kép valóban ugyanakkora-e, mint az eredeti ábra?
- c) Milyen távolságban van az ernyő a tükörtől ebben a helyzetben?

a)	b)	c)	Összesen
8 pont	6 pont	4 pont	18 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Figyelem! Az értékelő tanár tölti ki!

	elért pontszám	maximális pontszám
I. Feleletválasztós kérdéssor		40
II. Összetett feladatok		50
ÖSSZESEN		90

---

javító tanár

---

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Feleletválasztós kérdéssor		
II. Összetett feladatok		

---

javító tanár

---

jegyző